

Lokalbehovsplan 2023-2032

Funktionsstödsnämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Nulägesbeskrivning.....	5
Vilka lokalkrävande verksamheter bedriver nämnden?.....	5
Beskrivning av befintligt lokalbestånd	7
Nyttjandegrad och effektiviseringspotential.....	9
Bedömning av framtida lokalbehov	12
Vilka faktorer påverkar nämndens lokalbehov?.....	12
Hur ser det förväntade lokalbehovet ut framöver?.....	16
Planering för att uppfylla framtida lokalbehov	22
Planering för bostäder och övriga verksamheter	22
Lokalplanering.....	22
Planerad uppsägning av lokaler	25
Utveckling av nämndens lokalförsörjningsarbete.....	27

Inledning

Lokalbehovsplanen utgör grunden för nämndens lokalförsörjningsarbete. Planen uppdateras årligen och beskriver nämndens övergripande lokalbehov, idag och framåt. I planen beskrivs utnyttjandet av befintliga lokaler, vilka pågående lokalprojekt nämnden har samt hur nämndens lokalkostnader påverkas av planeringen. Lokalbehovsplanen utgör ett underlag dels för den egna verksamheten, dels för stadens samlade lokalförsörjningsarbete.

Funktionsstödsnämnden är det politiska organ som styr funktionsstödsförvaltningens verksamhet. Nämndens verksamhet regleras av Reglemente för Funktionsstödsnämnden, tillsammans med lagstiftning och andra förordningar. Funktionsstödsnämnden ansvarar för verksamheter inom områdena socialtjänst (SoL) samt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ansvaret innefattar att gynnande beslut enligt LSS och socialtjänstlagen verkställs, att arbeta proaktivt och hälsofrämjande utifrån målgruppernas behov, samt att fullgöra de uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den verksamhet hos nämnden som styrs av hälso- och sjukvårdslagen.

Funktionsstödsnämndens målgrupper finns inom alla åldrar då nämndens verksamheter riktar sig till barn, ungdomar, vuxna och äldre personer med olika funktionsnedsättningar. Verksamheterna bedrivs dygnet runt under årets alla dagar och innefattar allt från boende och sysselsättningsinsatser till kollo och hälso- och sjukvård.

Inom LSS ingår personer som tillhör någon av lagens tre definierade personkretsar; Personkrets 1 utgörs av brukare med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism eller autismsliknande tillstånd; Personkrets 2 av personer som i vuxen ålder fått hjärnskada föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom; I personkrets 3 ingår brukare med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande och som förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service. För att i så hög utsträckning som möjligt tillgodose brukarnas behov eftersträvar nämnden att skapa verksamheter som är särskilt anpassade efter brukarnas personkretstillhörighet. Till exempel utformas LSS-boende med en viss personkretstillhörighet i åtanke. Det finns även vissa lagmässiga skillnader mellan personkretsarna där exempelvis endast brukare inom personkrets 1 och 2 har rätt till daglig verksamhet.

Nämnden tillhandahåller även stöd utifrån socialtjänstlagen. Stödet ges i huvudsak till personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller samsjuklighet som medför stora behov i vardagen. Det biståndsbedömda stödet kan bestå av boendestöd, hemtjänst eller boende. Därutöver tillhandahåller nämnden icke biståndsbedömda verksamheter i form av mötesplatser och sysselsättningsverksamhet för målgruppen. Syftet med dessa icke lagstadgade verksamheter är i första hand förebyggande och hälsofrämjande genom att de bidrar till att bryta isolering, skapa sammanhang och meningsfullhet.

Det sker stora förändringar i samhället som påverkar flera delar av nämndens verksamheter vilket förväntas påverka lokalbehovet de kommande tio åren. Daglig verksamhet är den av nämndens insatser som växer snabbast sett till antal nya brukare. För att hantera det stora inflödet och den uppbyggda kön till verkställighet kommer nämnden behöva inhyra ett stort antal lokaler de kommande åren. Även målgruppen för LSS-boenden är under förändringar och de under perioden tillkommande brukarna förväntas generellt ha ett större stödbehov än befintliga brukare. För att hantera omställningen planerar nämnden för en relativt stor utbyggnad av gruppboenden samt för avveckling av icke nyttjade satellitlägenheter fram till 2027. Dock utgörs endast utbyggnaden under 2023–2024 av konkreta objekt. Den resterande delen av utbyggnaden är endast baserad på prognostiserade behov och i nuläget finns varken någon utsedd tomt eller tänkt byggnad. Begreppet utbyggnad i dokumentet kan innebära att nya lokaler byggs inom stadens försorg eller att förhyrning av lokaler sker. Med tanke på den växande kön, det förväntat stora brukarbehovet och den komplexa och tidskrävande process färdigställandet av LSS-boende innebär, menar nämnden att objekt med planerad uppstart efter 2024 bör konkretiseras skyndsamt.

Nämnden vill också belysa vikten av att skapa långsiktighet och stabilitet i tillgången till boende för barn och unga. Det senaste året har flera faktorer skapat stor efterfrågan på boendeplatser i kommunal regi, vilken varit svår att möta. För att värna barnens och de ungas bästa, kunna erbjuda dem trygghet och

bostad i enlighet med deras behov och förutsättningar, menar nämnden att tillgången till boende bör utökas. Detta kan medföra att nyttjandegraden under perioder inte är maximal, men ger nämnden förutsättningar att arbeta långsiktigt och möjlighet att anvisa platser som inte begränsar andra verksamheter. Ur ett längre perspektiv menar nämnden att en sådan strategi gynnar både förvaltningens arbete och på ett bättre sätt värnar målgruppens intressen och rättigheter. Vidare krävs fortsatta satsningar på insatser med förebyggande effekt. Erfarenhet visar att god tillgång till anhörigstöd, korttidsvistelse, avlösarservice och helg- och kolloverksamhet bidrar till viktig avlastning för brukare och anhöriga vilket förbättrar förutsättningarna att bo kvar i det egna hemmet.

Sammanfattningsvis innehåller lokalbehovsplanen en prognos och analys som ger vid handen att relativt stora lokalutbyggnader kommer krävas under planperioden. Detta medför stora utmaningar att hitta lämpliga lokaler att inhyra och lämpliga tomter att bebygga. Förvaltningen påbörjar under 2022 en utvidgning och omorganisation av lokalavdelningen för att möta det växande lokalbehovet. Men lokalförsörjningen kan inte ske genom stuprör. För att försäkra att alla Malmöbor får del av de insatser de har rätt till och behov av, uppmanar funktionsstödsnämnden övriga nämnder i staden till aktiv samverkan. Genom dialog och ett gemensamt ansvarstagande för staden som helhet kan vi uppnå ett så effektivt och behovsstyrt lokalnyttjande som möjligt.

Nulägesbeskrivning

Vilka lokalkrävande verksamheter bedriver nämnden?

Nedan listas de typer av verksamhetslokaler som finns inom förvaltningens regi. Därefter följer en fördjupad beskrivning av vad verksamheterna består av samt hur lokalerna är utformade och används.

- LSS-bostäder
  - Korttidsboende, LSS 9§6
  - Boende för barn och unga, LSS 9§8
  - Gruppboende, serviceboende, satellitlägenhet och annan särskilt anpassad bostad, LSS 9§9
- Daglig verksamhet, LSS 9§10
- Socialpsykiatri
  - Mötesplatser, SoL
  - Handkraft, sysselsättningsverksamhet, SoL
  - Korttidsboende, SoL
  - Stödhus, SoL
  - Särskilt boende, SoL
- Kontorslokaler
- Hälsa, främjande och funktionsrätt

LSS-bostäder

LSS omfattar bland annat rätten till bostad med särskild service. Personer som beviljats insatsen har olika behov av stöd och hjälp i boendesituationen. En LSS-bostad kan vara organiserad på olika sätt och lagstiftningen reglerar inte detta i detalj. Lägenheterna som bostäderna består av är cirka 45 kvadratmeter stora med därtill varierande storlek på gemensamhets- och personalutrymmen. I Malmö finns ett väl utarbetat funktionsprogram för att bygga LSS-bostäder. Funktionsprogrammet kommer att revideras under 2023. LSS-bostäderna definieras som gruppboende, serviceboende eller satellitlägenheter och finns på drygt 130 olika adresser i Malmö stads regi.

- Förvaltningen driver en handfull korttidsboenden och helgverksamheter för barn, unga och vuxna som annars bor i det egna hemmet. Verksamheterna bedrivs enligt LSS 9§6 och har som mål att personer med funktionsnedsättningar ska få möjlighet till rekreation och miljöombyte samtidigt som anhöriga avlastas. Antalet dygn i månaden som en person spenderar på korttidsvistelse beror på dennes och de anhörigas behov och anpassas därefter.
- En gruppboende innehåller ett fåtal lägenheter, i Malmö högst sex stycken under förutsättning att samtliga personer som bor i gruppboenden tillförsäkras goda levnadsvillkor. Gemensamt utrymme ska vara placerat så att det kan fungera som en samlingsyta för de boende. En gruppboende kan vara ett friliggande hus eller bestå av ett plan eller del av ett plan i ett flerfamiljshus. För personer med mer omfattande funktionsnedsättningar är boende i gruppboende den vanligaste boendeformen. Lägenheterna ligger i anslutning till ett gemensamt utrymme med nära tillgång till en fast personalgrupp. Personalen ska i stort sett tillgodose brukarnas hela stödbehov. Vissa gruppboenden byggs i stimulanpassad miljö och är särskilt utformade efter brukare med autism och/ eller utmanande beteende.
- En serviceboende består av flera lägenheter i exempelvis flerfamiljshus i olika trappuppgångar eller i närliggande hus. Bostaden ska ha visst fast basstöd genom anställd personal. Stöd ska ges dygnet runt utifrån den enskildes behov.
- Satellitlägenhet är en boendeform som inte är reglerad i LSS. Oftast är en eller ett par satellitlägenheter knutna till en gruppboende eller en serviceboende. Lägenheterna är avsedda för personer som klarar en högre grad av självständighet och personalstöd ges i form av

punktinsatser. I Malmö är satellitlägenheter den boendeform inom LSS som har lägst inflyttning. Endast ett fåtal av de som ansöker om boende anvisas till satellitlägenheter. Många gånger kan behoven istället avhjälpas av boendestöd i det egna hemmet i kombination med assistans eller hemtjänst.

- Annan särskilt anpassad bostad (ASAB) innebär att insatsen omfattar förmedling av en lägenhet med viss grundanpassning men utan fast bemanning. Det finns endast en handfull ASAB-boenden i nämndens bestånd. De flesta som ansöker om denna boendetyper har någon annan form av insats beviljad, oftast personlig assistans.
- Gruppboendestäder för barn och unga enligt LSS 9§8 är i utformning och krav lika med gruppboendestäderna enligt LSS 9§9. Skillnaderna består bland annat i att de boende oftast inte har ett eget kök i lägenheten, utan matlagning sker i boendets gemensamma kök. För att möta de boendes behov och värna barnrättsperspektivet placeras inte fler än två till fyra barn och unga per boende. De lagmässiga kraven för att driva boende enligt LSS 9§8 är strikta och inspektionen för vård och omsorg (IVO) har de senaste åren stängt ner ett par boenden som drevs i extern regi. Nämnden bedömmer att detta kommer minska det framtida utbudet av externa platser varför en större andel av barn och unga med 9§8-beslut kommer anvisas bostäder i kommunal regi.

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet är förvaltningens enskilt största insats sett till antalet brukare. Insatsen kan ges personer som tillhör LSS personkrets 1 eller 2, är i yrkesverksam ålder och inte jobbar eller studerar. Målet är att skapa meningsfull sysselsättning utifrån personens specifika förutsättningar. Merparten av brukarna i daglig verksamhet bedöms ha behov av insatsen under hela sitt yrkesverksamma liv och är i behov av anpassade lokaler. Idag bedrivs 76 dagliga verksamheter spridda på drygt 40 adresser. En lokal kan alltså inrymma flera olika dagliga verksamheter. Vilken typ av verksamhet den enskilde brukaren deltar i beror på dennes behov av stöd och på brukarens egna preferenser och intressen. Verksamheternas inriktning justeras därför löpande för att möjliggöra för så stort brukarinflytande som möjligt.

Socialpsykiatri

- Nämnden driver två mötesplatser inom socialpsykiatri. För personer med psykiska funktionsnedsättningar fyller dessa viktiga funktioner för att främja psykisk hälsa genom att skapa meningsfullhet, bryta isolering och erbjuda sociala sammanhang under trygga former. Gemensamma satsningar i staden på fler och mer tillgängliga mötesplatser kan innebära att brukargruppens generella hälsa förbättras vilken bedöms minska behovet av mer omfattande stöd och insatser.
- Handkraft är en verksamhet som erbjuder sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning och psykisk ohälsa. Då en ny detaljplan har tagits fram för den fastighet där verksamheten bedrivs i dagsläget kommer lokalen behöva ersättas.
- Insatsen korttidsvistelse enligt SoL är ett komplement till insatser i hemmet som ger den enskilde möjlighet till tillfällig vård och omsorg utanför hemmet. I förvaltningens regi finns idag en handfull satellitlägenheter och gruppboendestäder som nyttjas för korttidsvistelse. Till följd av det ökade behovet av insatsen pågår en omställning av ett LSS personkrets 3-boende till korttidsbostad.
- Stödhusen är boenden för personer med missbruksproblematik i kombination med psykisk sjukdom som har ett stort behov av stöd. I nuläget förhyr nämnden två lokaler för insatsen, stödhusen Västra Skrävlinge och Bangatan.
- Bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen är för personer som inte uppfyller kriterierna

för LSS personkrets 3 men är i behov av stöd och service. Bostäderna är på många sätt lika LSS-boenden och i vissa fall samnyttjas lokaler. Kraven och behoven av anpassning och stöd är dock generellt lägre inom SoL-verksamheter. De boende har en psykisk funktionsnedsättning och behov av närhet till personal dygnet runt. Nämnden har ett begränsat internt bestånd av särskilda boenden varför brukare även anvisas plats på LSS personkrets 3-boenden, i satellitlägenheter och, i relativt stor utsträckning, boende hos privata aktörer.

Kontorslokaler

Funktionsstödsförvaltningens stora kontorslokal ligger på Fänriksgatan där förvaltningen idag hyr 9 721 kvm.

Det pågår ett arbete med att strukturera teamen för stöd och service. Detta är en verksamhet som ger brukare möjlighet till samlade korta insatser, såsom hemtjänst, ledsagning, avlösarservice och personlig assistans. Teamen har behov av mindre kontorslokaler, där den geografiska placeringen är viktig. Även verksamheten boendestöd är i behov av mindre kontorslokaler.

Hälsa, främjande och funktionsrätt

I avdelning Hälsa, främjande och funktionsrätt ingår hälso- och sjukvårdsenheten, Hjälpmedelscentrum och enhet främjande och förebyggande arbete med organisationsstöd, fritidskonsulent, anhörigstöd, habiliteringen och tillgänglighetssamordnare.

Hälso- och sjukvårdsenheten har sina lokaler på Stora Nygatan. I nuläget används lokalerna som hubb för hälso- och sjukvårdsinsatser ute i verksamheterna men nämnden utforskar möjligheterna att skapa ett mottagningsrum och viss hjälpmedelshantering för effektivare arbetssätt och ökad tillgänglighet för brukaren.

Arbetet med främjande och förebyggande utgår i stora delar från en lokal på Bangatan. Där bedrivs vård i form av habilitering, fysioterapi och samtalsmottagning. Nämnden driver också Hjälpmedelscentrum som har stora lokaler på Regnvattensgatan. Hjälpmedelscentrum arbetar mot både funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen och ansvarar för administration och skötsel av basutrustning och hjälpmedel som är individuellt förskrivna. Detta innebär bland annat upphandling, inköp, lagerhållning, distribution, reparationer, anpassning av hjälpmedel, information och rådgivning till förskrivare och beställare.

Beskrivning av befintligt lokalbestånd

Befintligt lokalbestånd

Typ av lokal	Antal	Kvm	Fastighetsägare
LSS-bostäder	137	69 246	Interna: 60 Externa: 60 MKB: 17
Socialpsykiatri	8	5 005	Interna: 2 Externa: 4 MKB: 2
Daglig verksamhet	42	21 689	Interna: 19 Externa: 22 MKB: 1
Kontorslokaler	17	16 336	Interna: 4 Externa: 11 MKB: 2
Hälsa, främjande och funktionsrätt	2	4 448	Interna: 0 Externa: 2 MKB: 0

*Brytpunkt för denna lista är 2021-12-31

LSS-bostäder

Sedan ett par år tillbaka har efterfrågan på satellitlägenheter sjunkit och allt fler av dessa lägenheter står tomma under längre tid. Nämnden avvecklar kontinuerligt, när så är möjligt, lägenheter som inte längre matchar målgruppens behov. Dock ingår många satelliter i blockförhyrningar vilket gör att somliga enskilda lägenheter inte kan sägas upp. Nämnden driver även ett LSS personkrets 3-boende som inte anses ändamålsenligt för målgruppen varför verksamheten gradvis övergår till ett renodlat korttidsboende enligt SoL.

I takt med den minskade efterfrågan på satellitlägenheter har efterfrågan på gruppboendestäder ökat, samtidigt som brukarnas behov av stöd och service förändrats och i många fall blivit mer omfattande. I kombination med striktare krav från Arbetsmiljöverket och Inspektionen för vård och omsorg leder detta till att äldre grupp- och serviceboendestäder över tid behöver anpassas för att bättre hantera både brukarnas och personalens behov. Ett konkret exempel är hur allt fler brukare har egenhushåll där maten lagas i den egna lägenheten. Tidigare var det vanligt att all matlagning gjordes av personalen i det gemensamma köket. Utvecklingen är helt i linje med lagstiftningens mål om 'att leva som andra' men ställer högre krav på lokalerna som måste hantera 5–6 kök med avlopp, el, etcetera.

Under hösten 2022 inleder nämnden ett omfattande lokalinventeringsarbete som omfattar samtliga LSS-boendestäder. När arbetet är avslutat under första hälften av 2023 kommer nämnden ha en tydligare och mer samlad beskrivning av LSS-boendestädernas skick och funktion.

Även nämndens korttidsboende för barn och unga kommer inventeras. Vissa av dessa boenden är överdimensionerade i det att det finns fler platser än vad som är hållbart utifrån de boendens behov av stimulanpassning och trygghet. Nämndens bedömning är att dessa på sikt bör bytas ut mot mer ändamålsenliga lokaler.

Daglig verksamhet

Vissa lokaler inom daglig verksamhet bör på sikt bytas ut mot mer ändamålsenliga lokaler. Nämnden bedriver ett kontinuerligt arbete för att de lokaler som daglig verksamhet förhyr ska vara så ändamålsenligt och effektivt nyttjade som möjligt.

Socialpsykiatri

Stödboendet Västra Skrävlinge kommer läggas ner under 2022 då det tillfälliga bygglovets löper ut. Nämndens bedömning är att detta inte kommer behöva ersättas, utan att brukarna kan rymmas på stödboendet på Bangatan.

Flera av socialpsykiatriens boendestäder har låg fysisk tillgänglighet vilket sannolikt kommer försvåra möjligheterna att ge fullgott stöd till en åldrande brukargrupp. Nämnden undersöker fortlöpande hur behoven förändras och vad som kan göras för att öka tillgängligheten och försäkra att boendestäderna kan nyttjas av boende i alla delar av livet.

Satellitlägenheterna som nyttjas till korttidsplatser enligt socialtjänstlagen är inte helt ändamålsenliga. För att bo i satellitlägenheter krävs ett relativt litet behov av stöd och service, vilket inte överensstämmer med brukargruppens behov.

Lokalen för Handkraft måste ersättas då fastigheten på sikt ska rivas.

Hälsa, främjande och funktionsrätt

Lokalen för hjälpmedelscentrum är underdimensionerad och behöver ersättas. Nämnden kommer under 2023 initiera en hyresvärdsupphandling där behov och kostnadsramar specificeras. Därefter kan den praktiska planeringen av flytt inledas.

År	Summa lokalkostnader	Andel av driftbudget i %
2018	184 917	8
2019	202 333	9

2020	215 130	9
2021	229 926	9

Lokalkostnadernas andel av driftbudgeten har ökat med 0,26 procentenheter mellan år 2018 och 2021. Flera faktorer bidrar till ökningen; Nya kontrakt som ingår i förhyrningen har generellt högre hyra än äldre lokaler. Därtill ökar kostnaderna till följd av generella hyreshöjningar och indexjusteringar.

Nyttjandegrad och effektiviseringspotential

Sedan den nya lokalförsörjningsorganisationen trädde i kraft i Malmö stad under 2020 har respektive nämnd, som en del i sitt reglemente, i uppdrag att säkra att de egna lokalerna nyttjas resurseffektivt.

Bedömningsgrunderna avseende kapacitet, nyttjandegrad och effektiviseringsmöjligheter för nämndens lokalbestånd skiljer sig åt mellan de olika insatserna. För att fånga och avspegla den bredd av lokaler och lokalbehov som finns inom förvaltningen redovisas de efter verksamhetstyp.

LSS-bostäder

Kapacitet korttidsvistelse

Att mäta kapacitet på korttidsboende är vanskligt och riskerar att bli missvisande. De flesta av förvaltningens korttidsboenden består av separata sovrum samt gemensamhetsytor. Utifrån detta kan den totala kapaciteten beräknas genom sammanräkning av det totala antalet sängplatser. I realiteten säger dock ett sådant mått inte mycket om den faktiska kapaciteten som är högst beroende av de boendes behov och förutsättningar. Eftersom brukarna varierar dag för dag beror det maximala antalet samtida boende bland annat på sammansättningen av brukare, vilket stödbehov de har och vilken nivå av stimulanpassning som krävs för dagen. Ett korttidsboende för barn och unga med åtta platser kan därför ha en faktisk maxkapacitet om tre boende vissa dagar, och om sex boende andra dagar.

Nyttjandegrad korttidsvistelse

Nämndens bedömning är att korttidsverksamheterna nyttjas till fullo. I nuläget finns ingen kö till verkställighet men samtidigt nödgas verksamheter inhysa fler boende än vad som är optimalt för både brukare och personal. Läget har varit särskilt ansträngt under hösten 2021 och våren 2022 då korttidsplatser har behövts användas för beslut om permanent boende för barn och unga.

Kapacitet LSS-boenden

För lokaler som avser permanenta bostäder så som LSS-boende för barn, unga och vuxna beräknas kapaciteten i första hand utifrån antalet lägenheter i det interna beståndet, samt utifrån antalet platser som tillgodoses genom privata utförare. Frånsett de undantagsfall där brukare lever i samborelationer är kapacitet för dessa lokaler lika med en boende per lägenhet. Det finns dock undantagsfall där samtliga lägenheter i ett boende inte kan nyttjas av brukare. Detta gäller framförallt boenden för barn och unga där vissa lokaler tillåter för fler brukare, men där barnens behov och förutsättningar medför begränsningar för den faktiska kapaciteten.

Oaktat utbyggnad och avveckling av lokaler varierar LSS-bostädernas kapacitet över tid. Eftersom de boendes behov förändras kan lägenheter behövas göras om för att tillgodose verksamhetsanpassningar eller utökade personalbehov. Därtill krävs kontinuerligt underhåll och anpassning av lägenheterna, vilket medför att boende tillfälligt måste flytta till en annan lägenhet när renoveringen pågår. Nämndens bedömning är att omkring tre procent av det totala lägenhetsbeståndet vid varje given tidpunkt inte går att nyttja till följd av renoveringar, anpassningsåtgärder, in- och utflyttningsprocesser, etcetera. Utöver dessa kontinuerliga åtgärder kommer nämnden den närmaste tiden öka stödet till verksamheternas systematiska brandskyddsarbete för att säkerställa att det uppfyller myndighetskraven och är anpassade efter de boendes behov och förutsättningar. Beroende på vilka åtgärder som krävs kan fler lägenheter än normalt komma att behöva tomställas vilket under en tid kan sänka den faktiska kapaciteten ytterligare. För att hantera dessa bortfall krävs en total kapacitet som överstiger ration om *en brukare – en lägenhet*.

Nyttjandegrad LSS-boenden

Boendena för barn och unga enligt LSS 9§8 har det senaste året nyttjats till i det närmaste 100 procent, även inkluderat potentiella platser hos externa utförare. På grund av den hastigt ökande efterfrågan av boenden i kommunal regi under hösten 2021 och våren 2022 har förvaltningen tillfälligt verkställt beslut på korttidsboenden. Under andra halvan av 2022 förväntas dock samtliga beslut om boende för barn och unga kunna verkställas i permanenta bostäder. Givet det snabbt ökade inflödet finns ingen möjlighet att ta in fler brukare inom det befintliga beståndet eller på andra sätt effektivisera lokalnyttjandet.

Nyttjandegraden för boenden för vuxna enligt LSS 9§9 har varit cirka 95 procent de senaste åren. De icke-bebodda lägenheterna, alltså de återstående fem procenten, inkluderar både sådana som är anvisningsklara och sådana som renoveras eller på andra sätt anpassas efter brukarnas behov. Nyttjandegraden skiljer sig något mellan de olika boendeformerna. Grupp- och servicebostäder har en nyttjandegrad om cirka 96 procent medan satellitlägenheterna är belagda till omkring 88 procent.

Kön till LSS-bostäder är växande och under våren 2022 uppgick den till i genomsnitt 39 personer, varav 22 hade väntat längre än tre månader. År 2021 var den genomsnittliga kön 26 personer, varav 14 väntade längre än tre månader på verkställighet. I princip hela den nuvarande kön utgörs av brukare som väntar på lägenhet inom antingen grupp- eller servicebostad medan kön till satellitlägenheter är närmast obefintlig.

Sammantaget är nyttjandet av LSS-bostäder i princip fullständigt. Bland grupp- och servicebostäder bedömer nämnden att endast ett fåtal fler brukare kan hysas inom det befintliga beståndet och inga lokaleffektiviseringar kan göras för att frigöra lägenheter utan att negativt påverka verksamhetens kvalitet. Däremot är nyttjandegraden bland satellitlägenheterna på nedåtgående och det finns en risk att fler lägenheter kommer stå outnyttjade. Möjligheterna att nyttja dessa lägenheter till andra verksamheter inom nämndens ansvarsområde bedöms som begränsade, varför nämnden planerar att fortsätta avyttra delar av satellitlägenhetsbeståndet i takt med att efterfrågan minskar och kontrakten löper ut.

Daglig verksamhet

Kapacitet daglig verksamhet

Kapaciteten i förvaltningens lokaler för daglig verksamhet bedöms utifrån en rad faktorer. Brukarens val av verksamhet, behov av stödpersonal och av lokal- och stimulanpassning utgör grunden för varje verksamhets kapacitet. Den totala kapaciteten är alltså i hög grad beroende av brukarens preferenser och behov vilket gör att den varierar över tid. Förvaltningen utför ett fortlöpande arbete i att bedöma varje verksamhets kapacitet, lokalbehov och i att hitta lokaler som matchar brukarnas behov.

Nyttjandegrad daglig verksamhet

Daglig verksamhet har de senaste två åren haft en kraftig tillströmning av brukare. Tilldelning av plats i befintliga verksamheter har under en längre tid varit en lösning för att, i brist på nya lokaler, verkställa nya beslut. Förtätning är dock inte längre möjlig då verksamheterna är överbelastade. Nämndens bedömning är att det inte finns möjlighet att inrymma fler brukare inom det befintliga beståndet och att lokalerna används till fullo under de tider på dygnet då verksamhet bedrivs. Förvaltningen följer dock rutinmässigt upp brukarnas behov och önskemål för att anpassa verksamheterna därefter. Eftersom daglig verksamhet i dagsläget inte efterfrågas under kvällstid eller på helger bedrivs i princip ingen verksamhet under dessa tider. Det finns därför möjlighet för andra verksamheter inom funktionsstödsförvaltningen eller för andra förvaltningar att nyttja lokalerna under dessa tider, alternativt att hyra ut dem till externa aktörer. Det ska poängteras att uthyrning skulle kräva noggrann planering vad gäller avtals- och bokningsförfarande samt en vidare utredning kring hur sådana förfaranden överensstämmer med sekretessbestämmelser, GDPR, hygienriktlinjer och så vidare. Nämndens målsättning är dock att under de kommande åren, i liten skala, testa att samnyttja lokaler för att dra lärdom och utvärdera.

Socialpsykiatri

Mötesplatser

Förvaltningen driver i nuläget de två mötesplatserna Vänkretsen och Nydala, vilka uppskattas och är

välbesökta av målgruppen. Innan pandemin hade den centralt placerade Mötesplats Vänkretsen cirka 40 unika besökare per dag. Efter att restriktionerna upphört har antalet unika besökare succesivt ökat varje månad och under maj 2022 besökte i genomsnitt 23 personer Mötesplats Vänkretsen varje dag. Vänkretsens lokal nyttjas också för andra aktiviteter inom förvaltningen så som exempelvis anhörigcirklar, återhämtningsskola och aktivitetskatalogen. Under pandemin har den lokalt förankrade mötesplats Nydala öppnat. Under maj månad 2022 hade mötesplatsen 12 unika besökare per dag. Flera av besökarna är så kallade mångbesökare som återkommer flera gånger om dagen. Mötesplatserna är öppna dagtid under vardagar.

Handkraft

Handkraft har under 2022 sett en ökad efterfrågan på sysselsättning i samband med att pandemirestriktionerna upphört. Minst fyra Malmöbor erbjuds varje vecka studiebesök inför eventuell inskrivning. På grund av ökad efterfrågan behöver intresserade i nuläget vänta två månader på studiebesök. I dagsläget är drygt 80 deltagare inskrivna i verksamheten. Utöver dessa har Handkraft cirka 25 personer vars deltagande varit vilande på grund av till exempel exempelvis långtidssjukdom eller oro för Covid-19. Lokalens maxkapacitet är 60 samtida deltagare. Därutöver erbjuds 8 platser utomhus. Då få personer önskar sysselsättning heltid finns kapacitet för 120 deltagare. Ökar efterfrågan kommer verksamheten behöva utöka utbudet med exempelvis utomhusaktiviteter och externa samarbeten. Handkraft bedrivs dagtid under vardagar. Då lokalen innehåller ett flertal maskiner krävs kompetens och utbildning i säkerhet och hantering för användandet vilket behöver tas i beaktande om behov finns av att nyttja lokalen under kvällar och helger. Då ny detaljplan tagits fram för den fastighet där verksamheten bedrivs behöver lokalanskaffning ske inom två år. I samband med anskaffning av ny lokal ser nämnden ett behov av differentiering av verksamheten utifrån inriktning och placering.

Korttidsplatser SoL

Förhållandevis få brukare har korttidsplatser enligt SoL. De senaste åren har det dock skett en kraftig ökning – från 8 brukare år 2018 till 23 brukare år 2022. 15 av brukarna har plats på korttidsboende i kommunal regi, jämfört med endast en brukare år 2018. För att hantera den ökade efterfrågan pågår ett arbete att göra om ett LSS personkrets 3-boende på Delsjöгатan till korttidsboende eftersom det inte längre anses lämpligt som LSS-boende. Om beläggningsgraden då tillåter kan vissa av de satellitlägenheter som nu nyttjas till korttidsplatser istället användas för andra verksamheter.

Stödboende SoL

Det finns för närvarande två stödboenden, Bangatan och Västra Skrävlinge, för personer med missbruk och psykisk sjukdom som har svårt att klara andra former av boende och har ett stort behov av stöd. Totalt har de två boendena en kapacitet om 25 brukare. Västra Skrävlinge kommer läggas ner under 2022 då det tillfälliga bygglovet löper ut. Nämndens bedömning är att detta boende i nuläget inte behöver ersättas, utan att de boende kan flytta till Bangatan.

Särskilt boende SoL

Nämnden driver två särskilda boenden enligt SoL – Nobelgården som har totalt 24 platser där fyra i nuläget nyttjas av hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen (HVOF), samt Stensjöгатan som har åtta platser med fyra tillhörande satellitlägenheter som nyttjas för korttidsplaceringar. Vidare nyttjades, per den 1 maj 2022, fem lägenheter i LSS-boenden och ytterligare sex platser köps in på ett boende som drivs av HVOF. Nämnden köper därtill in drygt 110 platser av externa aktörer.

Sedan 2018 har antalet brukare med boende i kommunal regi fördubblats. För att täcka behovet av särskilt boende med i första hand platser i kommunal regi har förvaltningen succesivt tagit över platser på Nobelgården från HVOF. Samtidigt pågår ett arbete med att matcha aktuella brukare med boendebeslut enligt SoL med lediga platser i befintliga boenden, vilket även omfattar LSS personkrets 3-boenden. Trots vidtagna åtgärder överstiger den ökade efterfrågan tillgången av platser i egen regi, vilket leder till ett ökat antal personer som måste erbjudas plats utanför Malmö.

Bedömning av framtida lokalbehov

Vilka faktorer påverkar nämndens lokalbehov?

På generell nivå påverkas nämndens lokalbehov av en mängd omvärldsfaktorer. Dessa inkluderar befolkningsutveckling, stadens demografiska sammansättning, lagstiftning, praxis, policybeslut, arbets- och bostadsmarknad och närliggande kommuners verksamhetsutbud. Därtill finns en viss ömsesidig påverkan mellan nämndens insatser. Till exempel kan lokalbrist på permanenta boendeplatser för barn och unga leda till tillfälliga placeringar på korttidsboenden, vilket minskar tillgången till korttidsplatser. Detsamma gäller gruppboendestäder för SoL-brukare som i brist på lokaler anvisas plats på LSS-gruppboendestäder. Lokalbehovet av en insats kan på så vis också påverka tillgången till lokaler för en annan.

Vidare påverkas lokalbehovet av förändringar i målgruppen. I Skåne har antalet personer som diagnostiseras med olika typer av psykiska funktionsnedsättningar ökat kraftigt de senaste 10 åren. Särskilt stor är ökningen bland personer mellan 0–19 år och mellan 20–29 år. Inom dessa åldersgrupper har antalet neuropsykiatriska diagnoser nästan fördubblats mellan år 2010 och 2020. I åldrarna 30–39 år och 40–49 år har diagnoserna ökat med 76 respektive 61 procent. En liknande utveckling kan ses i många delar av landet och tros inte bero på att en större andel av befolkningen har autism eller andra psykiska funktionsnedsättningar, utan att fler diagnostiseras till följd av förbättrad medicinsk kunskap, förändrade kriterier och en större benägenhet att utreda. Ökat orsak får förändringarna till följd att fler personer än tidigare kan vara berättigade någon av förvaltningens insatser.

En tydlig indikator för den långsiktiga utvecklingen av flera av nämndens insatser är elevutvecklingen på stadens grund- och gymnasieskolor. Nämnden har därför påbörjat ett utvecklat samverkansarbete med skolförvaltningarna för ökat kontinuerligt utbyte av statistik, prognoser och analyser.

Utöver de generella förändringar som påverkar nämndens målgrupp måste varje lokalnyttjad insats analyseras utifrån dess särskilda förutsättningar, samt utifrån hur efterfrågan på en särskild insats i framtiden kommer påverka nämnden övriga insatser. Nämnden ansvarar för insatser som följer många brukare genom livet. Ett barn som bor på ett korttidsboende kommer sannolikt senare i livet att ha daglig verksamhet, personlig assistans eller få boendeplats på ett LSS-boende. Volymförändringar inom en insatskategori kommer därför på sikt sannolikt påverka även andra insatser.

Korttidsvistelse LSS 9§6

Korttidsvistelse enligt LSS 9§6 kan ges personer som själva eller vars anhöriga söker avlastning i vardagen. De kan då ansöka om att under ett antal dygn i månaden bo på ett separat boende där de får stöd och service av boendets personal. Det är framförallt yngre personer som har beslut om korttidsvistelse och barn och unga upp till 21 år utgör 77 procent av den totala brukargruppen.

Utifrån målgruppens åldersstruktur är befolkningsutvecklingen inom de yngre åldersgrupperna en av de enskilt viktigaste faktorerna för att prognostisera volymutveckling och lokalbehov för insatsen. Eftersom insatsens målgrupp i relativt stor utsträckning överlappar med barn och unga på kommunens grund- och gymnasieskolor måste även hänsyn tas till elevutvecklingen. I Malmö har denna de senaste åren överskridit elevutvecklingen inom grund- och gymnasieskolan, vilket indikerar att även korttidsvistelse kommer följa en liknande kurva och överskrida den generella befolkningsutvecklingen.

För att utvärdera framtida lokalbehov för korttidsvistelse måste hänsyn också tas till effekterna av coronapandemin. Mellan 2019 och 2020 minskade antalet brukare med nio procent och fortsatte falla året därpå, för att under första hälften av 2022 åter stiga. Det är sannolikt att många i målgruppen valt att inte ansöka om korttidsvistelse till följd av pandemin, men att de i takt med vaccination och minskad smittspridning återigen ansöker i högre utsträckning.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor för prognosen är konsekvenserna av propositionen ”Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn” (2021/22:214) som regeringen föreslår ska träda i kraft 1 januari 2023. Enligt

utredningen som ligger till grund för propositionen beräknas de föreslagna lagändringarna leda till att korttidsvistelse minskar med omkring 10 procent. Det är dock i nuläget oklart hur väl utredningens beräkning stämmer och hur långt tid det tar innan lagändringen får genomslag på volymutvecklingen.

Boende barn och unga LSS 9§8

Ur ett befolkningsperspektiv är det ytterst få barn och unga som har boende enligt LSS 9§8. De senaste åren har i genomsnitt 13 barn och unga haft insatsen. Ungefär en fjärdedel av dessa har bott på externa boenden. Ytterst få med insatsen är barn under 14 år. Av Malmöbor som i dagsläget har boendebeslut är endast en yngre än 10 år. Resterade är 14 år eller äldre.

De låga volymerna gör att befolkningsprognoser blir ett trubbigt verktyg för lokalbehovsanalys. Det krävs i de flesta fall väldigt särskilda och, på befolkningsnivå, mycket ovanliga förutsättningar för barn och unga ska få boende enligt LSS 9§8 och förvaltningen arbetar aktivt tillsammans med vårdnadshavare och brukare för att den enskilde ska kunna bo kvar i det egna hemmet. Snarare än att titta på vilka faktorer som bidrar till volymökning inom insatsen är det därför mer relevant att analysera faktorer som ökar möjligheterna för att bo kvar i det ordinära boendet.

Erfarenhet visar att god tillgång till anhörigstöd, korttidsvistelse, helg- och kolloverksamhet, avlösarservice och ledsagning utifrån brukarens och anhörigas behov och önskemål förbättrar förutsättningarna för en mer hållbar vardag i det egna hemmet. Nämndens huvudsakliga prioritering är därför att utveckla och stärka dessa förebyggande insatser. Vidare kan den tidigare nämnda propositionen gällande personlig assistans komma att påverka förutsättningarna för att bo kvar i det egna boendet. I propositionen förslås bland annat förändringar i föräldraansvaret vilket förväntas öka tillgången till assistans och därmed minska belastningen för brukaren och dess anhöriga. Förvaltningen har i dagsläget svårt att bedöma i vilken utsträckning, och i så fall när i tid, propositionens genomförande kommer leda till att färre barn och unga är i behov av permanent boende. Bedömningen är snarare att satsningar på insatser som bidrar till avlastning i det egna hemmet, på föräldrastödjande insatser och anhörigstöd, i kombination med propositionens förslag, på sikt kommer leda till en mer hållbar situation för brukare och anhöriga, vilken kan motverka att flytt till permanent boende för barn och unga blir nödvändigt. I de fall där flytt ändå behövs måste framtida boenden uppnå barnkonventionens intentioner och i alla avseenden ha barnens bästa i åtanke. Detta innebär, bland annat, små, trygga och hemtrevliga boenden med välplanerade gemensamhetsutrymmen och utemiljöer.

Boende LSS 9§9

För att prognostisera lokalbehovet kopplat till boende enligt LSS 9§9 sammanväger nämnden en rad faktorer. Befolkningsutvecklingen är en viktig sådan. I Malmö bor cirka 0,3 procent av invånarna över 18 år på ett LSS-boende. Andelen skiljer sig dock mellan åldersgrupper. Bland personer mellan 18 och 21 har endast 0,1 procent insatsen, medan andelen 50–59-åringar är 0,45 procent – drygt fyra gånger fler per 10 000 invånare. För att möta lokalbehovet är det därför viktigt att följa befolkningsutvecklingen inom olika åldersgrupper.

De senaste åren har utvecklingen inom LSS-boende dock inte följt befolkningsutvecklingen. Malmöns befolkning över 18 år har ökat med drygt en procent per år sedan 2018 medan antalet brukare har varit relativt konstant. En liknande utvecklingen ses i många delar av landet och har återkommande konstaterats i Socialstyrelsens årliga lägesrapporter. Socialstyrelsen menar att den demografiska utvecklingen delvis förklarar utvecklingen inom LSS 9§9, men inte ger den fulla bilden. Även andra faktorer spelar in konstaterar myndigheten som de kommande åren ska utreda vilka dessa faktorer är och hur de påverkar volym- och kostnadsutvecklingen.

Nämnden ser flera förklaringar som ligger till grund för den, i relation till demografi- och kostnadsutvecklingen, svaga volymökningen. En viktig faktor är förändrade handläggningsförfarande, i kombination med förändrat behov hos målgruppen. Många i brukargrupperna som tidigare sökt och beviljats boende i satellitlägenhet har på senare år i högre utsträckning sökt och beviljats boendestöd i eget

boende. Sedan 2018 har antalet personer med boendestöd inom målgruppen för LSS-boende fördubblats – från 60 brukare år 2018 till drygt 120 år 2022. Om bara en fjärdedel av dessa brukare istället för boendestöd beviljats LSS-boende skulle volymutvecklingen inom LSS-boenden i stort sett motsvarat den generella befolkningsutvecklingen i staden.

För brukare med relativt litet stödbehov är boendestöd många gånger att föredra framför LSS-boende eftersom den förstnämnda insatsen ökar brukarens autonomi och minskar risken för inläsningseffekter. Boendestöd är därtill mer kostnadseffektivt. Den genomsnittliga årliga kostnaden per brukare med boendestöd är omkring 600 000 kronor lägre än för boende i service- och satellitlägenhet.

Ökningen inom boendestöd påverkar, utöver antalet brukare med LSS-boende, också lokalbehovet inom det befintliga beståndet. För i takt med att efterfrågan av boendestöd ökar, minskar behovet av satellitlägenheter. Av de cirka 50 personer som varje år beviljas nytt boendebeslut har en allt mindre andel lättare stödbehov eftersom dessa i högre utsträckning beviljas boendestöd. Det genomsnittliga stödbehovet hos nya brukare är därför större än tidigare. För nämnden innebär detta en utmaning i att anpassa utbudet av LSS-boenden efter en brukargrupp med allt större stödbehov och med allt större behov av gruppboenden snarare än satellitlägenheter.

Generellt sett är genomströmningen i stadens LSS-boenden låg. Ytterst få flyttar från serviceboende eller satellitlägenhet till eget boende. Till stor del beror den låga genomströmningen på brukarnas fortsatta behov av stöd och service, men i vissa fall är det en konsekvens av bristen på lämpliga bostäder på den öppna bostadsmarknaden. Nyproducerade eller renoverade lägenheter med god tillgänglighet har ofta en hyra som väl överskrider LSS-lägenhetens, samtidigt som billigare lägenheter ofta är illa anpassade efter brukargruppens behov. Detta medför inläsningseffekter där brukare som vill flytta till eget boende i praktiken inte har möjlighet att göra det. För den enskilde kan den svårtillgängliga öppna bostadsmarknaden innebära begränsad självständighet och valfrihet. För förvaltningen innebär det längre kötider, ökad matchningsproblematik och större lokalbehov. För att nämnden på längre sikt ska kunna fullgöra sina åtaganden och möjliggöra för individanpassade boenden genom livet är det angeläget att målgruppen får förbättrad tillgång till övergångslägenheter och till den öppna bostadsmarknaden. Nämnden avser de kommande åren utveckla myndighetsuppföljningen och implementera en behovsbedömningsmetod för att kontinuerligt och strukturerat följa upp brukarnas bostadsbehov och önskemål. Genom arbetet hoppas nämnden få tydligare bild av hur utbredda inläsningseffekterna är och vad som konkret kan göras för att minimera dem.

Ytterligare en utmaning kopplat till att förvaltningens insatser följer många brukare genom hela livet är målgruppens ökande medelålder. Sedan 2018 har medelåldern hos de som bor på LSS-boenden ökat med över 1,5 år medan medelåldern för Malmös övriga befolkning över 18 år varit densamma. De största skillnaderna är bland de äldre brukarna, 68–79 år, som har blivit 20 procent fler sedan 2018, samt bland yngre brukare, 22–29 år, som blivit 20 procent färre. En allt äldre brukargrupp leder generellt till större krav på boendeanpassningar och personalresurser. Den fysiska förmågan försämras vid högre ålder samtidigt som demenssjukdomar är vanligare och inträder tidigare bland personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Detta ställer allt högre krav på att förvaltningens verksamheter ska vara anpassade efter brukarnas alla delar av livet.

Daglig verksamhet LSS 9§10

En av de viktigaste faktorerna för att bedöma behovet av lokaler för daglig verksamhet är befolkningsutvecklingen. De senaste fem åren har i genomsnitt 0,31 procent av Malmös invånare mellan 18–70 år haft insatsen. Inom åldersgruppen 22–29 år är andelen ungefär den dubbla. Befolkningsutvecklingen i dessa åldrar har därför sannolikt särskilt stort genomslag för insatsens framtida lokalbehov. Även antalet elever på stadens gymnasiesärskolor har stor påverkan på lokalbehovet. I genomsnitt påbörjar omkring 60 procent av alla avgångselever daglig verksamhet inom ett halvår efter att de avslutat sina studier. De kommande åren förväntas antalet elever i gymnasiesärskolan öka relativt kraftigt och överskrida den generella elevutvecklingen, vilket nämnden bedömer kommer öka behovet av daglig verksamhet.

Volymutvecklingen inom daglig verksamhet är också på många sätt kopplat till utvecklingen på den ordinarie arbetsmarknaden. I en rapport från januari 2022 slår Myndigheten för delaktighet fast att både pandemin och arbetsförmedlingens reformering har haft stora konsekvenser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Under pandemin har tillgången till praktikanställningar och subventionerade anställningsformer minskat. Många planerade och påbörjade sysselsättningsåtgärder har avslutats eller skjutits upp. Samtidigt har fler arbetsgivare varit restriktiva till att inleda nya anställningar i ett osäkert ekonomiskt läge, vilket särskilt påverkar insatsens målgrupp. Myndigheten konstaterar vidare att digitaliseringen av arbetsförmedlingen har ökat utanförskapet och lett till att det kan ta lång tid för arbetsökande att få en personlig kontakt vilket ökat risken att de inte får det stöd de behöver.

Nämndens bedömning är att myndighetens slutsatser överensstämmer med utvecklingen i Malmö. De senaste åren har antalet personer utan tidigare insatser i åldrarna 30–49 år ökat särskilt mycket i förhållande till befolkningsutvecklingen. Ökningen kan inte direkt härledas till andra faktorer och tros därför hänga ihop med utträngningseffekter på den ordinarie arbetsmarknaden och andra sociala arenor.

Socialpsykiatri

Mötesplatser

Det finns en stor efterfrågan på mötesplatser för socialpsykiatriens målgrupp. Efterfrågan och behovet har vuxit på senare år, bland annat till följd av förändringar inom Region Skåne och andra myndigheter som till exempel inneburit nedläggning av psykiatrisk dagvård.

Korttidsvistelse SoL

Efterfrågan på korttidsplatser ökar kraftigt i jämförelse med både budgeterat antal för 2022 och utfallet för föregående år. Månadssnittet för 2022 prognostiseras till 19 korttidsplatser medan årets budget beräknades till sju, vilket också var fjolårets genomsnitt. Ökningen innebär att antalet brukare under de senaste tre åren har tredubblats.

Efterfrågan av korttidsboende påverkas av ett utökat antal korttidsdygn per person. Detta beror i många fall på att personer som hade kunnat skrivas ut blir kvar på korttidsboendet en längre tid till följd av att vederbörande saknar egen bostad. Situationen med underskott av bostäder på den öppna bostadsmarknaden påverkar förutsättningarna för målgruppen att ordna bostad på egen hand samtidigt som boendeinsatser bedöms falla utanför arbetsmarknads- och socialförvaltningens ansvarsområde.

Särskilt boende SoL

Antalet brukare i särskilt boende enligt SoL har ökat de senaste åren. Särskilt stor är ökningen på de boenden som drivs i kommunal regi. I december 2019 bodde 28 personer på boende med kommunal utförare. I april 2022 var siffran 39 personer. Även antalet platser som utförs av externa utförare överstiger nämndens tidigare prognoser.

En förklaring till den ökade efterfrågan är prejudicerande domar. Kammarrätten har i två mål gällande personer under utslussning från sluten rättspsykiatrisk vård beslutat att ge klagandena rätt till bistånd i form av boende med särskild service med motiveringen att de haft sådant behov av sociala stödinsatser vid utslussningen att de ska beviljas insatsen särskilt boende för att uppnå skälig levnadsnivå. Dessa prejudicerande mål gör att funktionsstödsförvaltningen förlorat i förvaltningsrätten när förvaltningen gett avslag för brukare i denna situation med motiveringen till att behovet kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom boendestöd och hemtjänst i ordinärt boende. Effekten av detta blir att fler personer beviljas insatsen särskilt boende eftersom det enligt domslutet inte finns möjlighet att hänvisa till andra insatser i ordinärt boende som en lösning för denna målgrupp.

Den ökade efterfrågan av särskilt boende kan även härledas till sökande som tidigare haft ett boendialternativ genom arbetsmarknads- och socialförvaltningen som har avslutats och där bedömning har gjorts att personerna har ett större behov av stöd för sin psykiska funktionsnedsättning än vad som har kunnat ges i tidigare beviljade boendeformer. En del placeringar samfinansieras då det finns behov av stöd kopplat till båda förvaltningarna.

Hur ser det förväntade lokalbehovet ut framöver?

Korttidsvistelse LSS 9§6

Nutid: år 2023–2027

Fram till maj 2022 hade i genomsnitt 160 personer insatsen korttidsvistelse enligt LSS. Barn och unga i åldrarna 10–21 år utgör drygt 70 procent av alla brukare med insatsen. Mellan 2023–2027 väntas samma åldersgrupp växa med lite över två procent årligen i Malmö medan befolkningen som helhet väntas växa med drygt en procent årligen. Utifrån befolkningsprognosen och insatsens åldersstruktur räknar nämnden med omkring 30 fler brukare år 2027 jämfört med 2022. Prognosen är dock oviss eftersom antalet brukare minskade under pandemin och först under 2022 åter rör sig uppåt. Det är därför svårt att beräkna om, och i så fall hur snabb, återhämtningen till förpandemiska volymer kommer ske inom perioden.

Både brukare och anhöriga har ofta särskilda önskemål om korttidsvistelse under helger. Den höga efterfrågan under dessa tider gör att många i nuläget inte får sina egentliga behov tillgodosedda vilket riskerar att minska nyttan insatsen har för brukare och anhöriga. Nämnden ser därför ett behov av att förändra och utöka insatsen så att den bättre kan anpassas efter målgruppens behov. För detta krävs utbyggnad och förhyrning av fler korttidsboende, helgvistelser och kollo, men också utveckling av andra stödjande och förebyggande insatser så som anhörigrupper, vilka bidrar till att göra vardagslivet mer hållbart.

Utifrån prognosen är nämndens bedömning att två korttidsboenden behöver inhyras alternativt byggas under perioden 2023–2027. Ett av dessa planeras att öppna under 2023 och förvaltningen arbetar aktivt för att hitta lämplig lokal. Det andra boendet beräknas öppna under 2026.

Närtid: år 2028–2032

Prognosen för 2028–2032 är mycket osäker. Nämndens bedömning är dock att behovet av korttidsboende inte kommer att minska och att drygt 200 personer kommer ha beviljad insats år 2032 om inga stora förändringar av lagstiftning eller målgrupp sker.

Nämndens fokus på anhörigperspektivet inom barnverksamheten ämnar fortsätta under överskådlig tid. Syftet är att öka barns och ungas tillgång till fungerande stöd och möta anhörigas behov av avlastning. Korttidsvistelse, helgvistelse, kollo och avlösarservice är stödsinsatser som fyller en viktig funktion också för att undvika beslut om permanent boende för barn och unga. Nämndens insatser behöver anpassas för att bättre motsvara anhörigas behov av avlastning och planeringsarbete pågår inom förvaltningen för en omställning av verksamheten.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Boende barn och unga LSS 9§8

Nutid: år 2023–2027

Det råder en förändrad situation gällande efterfrågan på LSS-boende för barn och unga där ett ökat inflöde av ansökningar om platser på kommunala boenden har konstaterats sedan hösten 2021. En låg efterfrågan har tidigare krävt anpassningar i verksamheten och en minskning av antalet platser. En akut efterfrågan på platser uppstod i slutet av 2021, då flera barns och ungas externa placeringar oväntat avslutades, samtidigt som inflödet av ansökningar ökade. Det finns stora utmaningar med att placera barn och unga externt då endast ett fåtal leverantörer kan erbjuda platser till målgruppen. Detta innebär en osäkerhet gällande planeringen inom nämndens verksamheter som riktar sig till barn och unga, då kommunen alltid har det yttersta ansvaret för att tillgodose behovet.

Under 2022 har antalet barn och unga med boende enligt LSS 9§8 ökat förhållandevis kraftigt. I september 2022 beräknas 14 barn och unga i Malmö ha boende i kommunal regi. Det är en ökning med fem personer jämfört med genomsnittet för 2021. Nämnden har svårt att identifiera generella orsaker till det ökade inflödet men beräknar att det år 2023 kommer finnas 17 boendebeslut att verkställa i kommunal

regi. För att klara volymökningen krävs utbyggnad om fem platser redan till hösten 2022.

Ökningen ska ses i ljuset av det fåtal boenden för barn och unga som idag finns i nämndens regi, av svårigheten att hitta externa placeringar, och av att det i varje boende endast anvisas maximalt fyra brukare. En i förhållande till andra insatser liten ökning av antalet brukare får därför stora konsekvenser för behovet av boende för barn och unga.

Volymökningen under 2022 har visat på nödvändigheten av en ökad kapacitet av boende för barn och unga, både vad gäller permanenta boendelösningar och av akutboenden. För att möta det snabba tillflödet och försäkra att de barn och unga som är i behov av insatsen får tillgång till stabila, anpassade och trygga boenden krävs, utöver 2022 års utbyggnad om fem platser, en utbyggnad om två ytterligare platser under 2023. 2027 väntas 19 barn och unga ha boende enligt LSS 9§8 i kommunal regi. För att möta behovet beräknar nämnden att utbyggnad om ytterligare tre platser krävs senast 2027.

Närtid: år 2028–2032

Det senaste årets hastiga uppgång i ansökningar och verkställighet visar på vikten av beredskap och möjlighet att på bästa sätt anpassa kostymen efter snabbt förändrade behov. Kortsiktiga satsningar som följs av avveckling riskerar att bli mer kostsamma och ske på bekostad av barnens och de ungas bästa. Nämnden menar därför att förvaltningen bör ha kapacitet att tillhandahålla drygt 20 boendepplatser för barn och unga även på längre sikt, den osäkra prognosen och de snabba volymförändringarna till trots. Flexibla boenden som kan nyttjas till olika verksamheter och insatser efter behov är enligt nämnden ett effektivt sätt att möta snabbt föränderliga behov och samtidigt bibehålla en hög nyttjandegrad.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Boende LSS 9§9

Nutid: år 2023–2027

Antalet brukare på LSS-boende har under ett par år varit relativt konstant. Däremot har behoven förändrats. Nyinflyttade brukare har vanligtvis ett stort behov av stöd och kan i de flesta fall endast anvisas gruppboendestäder för att få dessa tillgodosedda. Till följd av detta står allt fler satellitlägenheter tomma medan kön till gruppboendestäder växer. Kösituationen är ansträngd och under det första halvåret 2022 väntade i genomsnitt 39 personer på boendepplats, varav 22 hade väntat längre än tre månader. Samtliga i kön planeras anvisning till grupp- eller serviceboendestad.

Nämnden prognostiserar att det mellan år 2023 och 2027 kommer ske en volymökning om 48 brukare, det vill säga en genomsnittlig ökning om 12 brukare per år. Tillsammans med den befintliga kön som väntat på verkställighet utgör dessa det tillkommande lokalbehovet under perioden. Nämnden prognos är därför ett totalt behov om 87 nya lägenheter mellan 2023–2027.

I nuläget stäcker sig den planerade utbyggnaden med konkreta objekt endast över 2024. Fram till dess har nämnden planerat för utbyggnad om totalt 44 lägenheter. För att täcka det kvarvarande prognostiserade behovet krävs ytterligare utbyggnad om 43 lägenheter, motsvarande 8 till 14 gruppboendestäder fram till 2027.

För att möta volymutvecklingen 2023–2027 krävs alltså en total utbyggnad om 87 gruppboendestädslägenheter, motsvarande 15 till 20 gruppboendestäder beroende på utformning och brukarbehov. Detta utifrån målet att bygga bort kön till verkställighet och under förutsättning att samtliga lägenheter är anvisningsbara under hela perioden och att hela utbyggnaden sker under planerad tid.

Behovsutveckling 2023–2027

Antal icke verkställda beslut (per maj 2022)	39
Volymutveckling, netto	48
Total behov	87 lgh
Planerad utbyggnad, konkreta objekt (2023–2024)	44 lgh
Totalt behov	87 lgh
Planerad utbyggnad (2023–2024)	44 lgh
Utbyggnadsbehov (2025–2027)	43 lgh

Närtid: år 2028–2032

Den under nutid planerade utbyggnaden väntas inte sänka beläggningsgraden inom förvaltningens grupp- och servicebostäder. Lägre beläggning hade skapat förutsättningar för bättre och mer effektiva anvisningar som i högre utsträckning utgår från brukarens behov. I nuläget står omkring 130 brukare på den interna byteskön. Med lägre beläggning ökar deras chanser att få en bostad som passar deras nuvarande livssituation och behov. Nämnden ansvarar för brukare genom livets alla delar och boendet bör kunna anpassas därefter. Med anvisning som i högre utsträckning har möjlighet att utgå ifrån brukarnas behov och önskemål skapas även förutsättningar för mer effektivt kompetensnyttjande av personal som kan specialisera sig på mer specifika funktionsnedsättningar, demenssjukdomar, sociala behov, etcetera. Därtill skapas förutsättningar för boenden som är särskilt anpassade efter brukargruppens särskilda behov, vilket gör att färre kontinuerliga lokalanpassningar krävs. Utifrån detta menar nämnden att det långsiktiga lokalutbyggnads målet bör eftersträva att sänka beläggningsgraden på förvaltningens LSS-boenden.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Daglig verksamhet 9§10

Nutid: år 2023–2027

Under 2021 skedde en påtaglig volymökning jämfört med tidigare år. I april 2022 hade 889 personer ett verkställt beslut om daglig verksamhet LSS i kommunal regi, vilket kan jämföras med 842 i april 2021 och 792 i april 2020. Det innebär en ökning med nästan 100 brukare, eller tolv procent, på bara två år, vilket med råge överskrider stadens befolkningsutveckling under samma period. Samtidigt är kön till daglig verksamhet växande och på historiskt höga nivåer.

Med tanke på de senaste årens kraftiga volymutveckling, i kombination med den fortsatt tuffa situationen på arbetsmarknaden och andra sociala arenor, ökad diagnostisering och den förväntade ökningen av elever i gymnasiesärskolan, är nämndens prognos att volymökningen inom daglig verksamhet kommer fortsätta. År 2025 prognostiserar nämnden att nästan 1 000 personer kommer ha insatsen och 2027 ytterligare drygt 60 personer. Den totala efterfrågan under perioden innebär en volymökning om cirka 130 brukare, plus den nuvarande kön om cirka 60 brukare. Nämnden vill dock framhålla att prognosen är osäker på grund av den senaste tidens stora förändringar som påverkar insatsens målgrupp och dess efterfrågan, varför

volymutvecklingen mycket väl kan komma att överskrida nuvarande beräkningar.

Den prognostiserade volymökningen tillsammans med insatsens redan högt belagda verksamheter och den växande kön kräver nya verksamhetslokaler. Under 2023 planerar nämnden för öppnande av sju nya verksamheter, fem 2024 och ytterligare fyra 2025. Därefter planeras för en utvecklingstakt om tre nya verksamheter årligen. Beroende på vilka typer av lokaler som finns att tillgå kan flera verksamheter samnyttja lokaler. Periodens planerade utökning om totalt 22 verksamheter innebär därför inte nödvändigtvis förhyrning av ytterligare 22 lokaler. Utökningen beräknas generera drygt 200 verksamhetsplatser under perioden. Detta skulle täcka den prognostiserade efterfrågan samt den innevarande kön men sannolikt inte åtgärda den höga beläggningsgraden.

Närtid: år 2028–2032

Prognosen över närtid är osäker. En realistisk bedömning är dock att den utökning av verksamheter som nämnden planerar för perioden 2023–2027 inte kommer vara fullständigt genomförd på grund av svårigheten att hitta lämpliga verksamhetslokaler. Nämndens bedömning är därför att det även i närtid kommer krävas en fortsatt stor utökning för att verkställa samtliga beslut och uppnå målsättningen att sänka beläggningsgraden.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Socialpsykiatri

Nutid: år 2023–2027

Mötesplatser

Nämndens bedömning är att de befintliga två mötesplatserna inte fullgott täcker hela stadens behov och att delar av målgruppen inte nås till följd av bristande geografisk spridning och tillgänglighet. För att öka den geografiska spridningen och tillgängliggöra verksamheten för fler inom målgruppen ser nämnden behov av att öppna en ny mötesplats under perioden, företrädesvis i samverkan med andra förvaltningar.

Handkraft

Den lokal som nyttjas för Handkraft-verksamheter kommer att rivas de närmaste åren. På grund av svårigheter att hitta tillräckligt stora, anpassade och ändamålsenliga lokaler bedömer nämnden att den nuvarande lokalen kommer behöva ersättas med flera mindre lokaler.

Korttidsboende SoL

Under 2022 omvandlas ett LSS personkrets 3-boende till korttidsboende enligt SoL. I nuläget bedömer nämnden att detta kommer täcka behovet. Prognosen är dock osäker och utfallet kommer bland annat bero på vad den pågående översynen av nämndernas reglementen mynnar ut i. Målsättningen är förstås att inga brukare ska falla mellan stolarna varför den nuvarande lokalprognosen kan komma att omprövas.

Särskilt boende SoL

Antalet brukare som bor på särskilda boenden i kommunal regi har fördubblats sedan 2018. Samtidigt har antalet externa placeringar minskat något. Andelen brukare i externa boenden har under perioden sjunkit från 86 procent 2018 till 73 procent 2022. Nämnden menar att så stor del som möjligt av brukargruppen ska ha möjlighet att bo kvar i staden, vilket gör att den interna kapaciteten behöver utökas. Under perioden planerar nämnden därför för öppnande av ett särskilt boende i egen regi.

Närtid: år 2028–2032

Prognoser för insatser kopplade till socialpsykiatri under perioden är osäkra och beror till stor del på idag okända faktorer så som framtida prejudicerande domar, lagförändringar och förändrad kommunal ansvarsfördelning. Nämnden ser dock ett fortsatt behov av fler tillgängliga mötesplatser för målgruppen. Däremot, menar nämnden, kan dessa med fördel drivas i samverkan med andra förvaltningar för att på så sätt öka nyttjandet och bredda målgruppen.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Kontorslokaler

Nutid: år 2023–2027

Under 2022 öppnas två nya grupplokaler för Teamet för stöd och service. Under perioden planerar nämnden att öppna ytterligare en lokal i Eriksslustsområdet.

Närtid: år 2028–2032

Lokalbehovet till teamen för stöd och service kommer sannolikt att öka i takt med att staden byggs ut. Geografisk närhet till brukarna är avgörande för teamets effektivitet.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Hälsa, främjande och funktionsrätt

Nutid: år 2023–2027

Lokalen för Hjälpmedelscentrum behöver ersättas. Nämnden kommer under 2023 inleda ett upphandlingsförfarande för att undersöka tillgången till mer lämpliga lokaler. Beroende på denna kommer nämnden planera för flytt av verksamheten under de kommande åren.

Närtid: år 2028–2032

De främjande och förebyggande verksamheterna på Bangatan som tillhandahåller bland annat habilitering och samtalsmottagning hade kunnat nå en större målgrupp, bli mer tillgängliga och resurseffektiva om de lokaliserades i eller i anslutning till lokalerna på Stora Nygatan. Nämnden avser därför undersöka möjligheterna för en sådan omlokalisering.

Långsiktig utblick år 2033 och framåt

Ingen prognos kan göras i dagsläget.

Övriga lokalbehov

Mötesplatser för fler målgrupper

Nutid: år 2023–2027

Nämnden bedriver två mötesplatser för målgruppen inom socialpsykiatri. Mötesplatserna är välbesökta och fyller viktiga sociala och hälsofrämjande funktioner varför nämnden menar att förvaltningen bör se över möjligheterna att öppna fler för att öka den geografiska spridningen och tillgängligheten.

Samtidigt finns en brist på sociala arenor och mötesplatser även för andra brukargrupper inom nämndens ansvarsområde. Forskning pekar på att barn och unga med funktionsnedsättning deltar i aktiviteter och besöker mötesplatser i lägre grad än barn och unga utan funktionsnedsättning, varför Malmös övriga nämnders kunskap om denna heterogena grupp behöver öka. Ett samarbete har initierats mellan funktionsstöds-, kultur- och fritidsnämnden med syfte att stärka alla ungdomars rätt till meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter, med ett särskilt fokus på behoven av mötesplatser för unga med funktionsnedsättningar. En strategi har tagits fram och en tillhörande handlingsplan kommer att utarbetas under 2022. Dessa kommer ligga till grund för det fortsatta arbetet med aktiviteter, kunskapsutbyte och kompetensutveckling.

Vidare omfattas inte personer inom LSS personkrets-3 och brukare som uppnått pensionsålder av daglig verksamhet. Det finns därför ett behov av att utveckla möjligheten till meningsfull sysselsättning och fritid även för dessa målgrupper. Ett utökat samarbete i staden kan leda till en gemensam användning av

mötesplatser för till exempel äldre. Lokalt förankrade mötesplatser med hög tillgänglighet för Malmöbon är särskilt efterfrågade och är kostnadseffektiva verksamheter. Antalet besökare på nämndens mötesplatser har ökat stadigt de senaste åren, särskilt inom gruppen unga vuxna. Nämndens satsning på återhämtningsinriktat arbetssätt har gett positiva resultat gällande bruten passivitet och isolering och ökad motivation inom målgruppen.

Nämnden ser vinster i att ovan nämnda mötesplatser för ovan nämnda målgrupper drivs i samverkan med andra förvaltningar så att funktionsstödsnämndens målgrupp blir en del av redan befintliga mötesplatser och sammanhang i staden. Mötesplatserna ska främja skapande, rörelse, god folkhälsa och stimulera möten mellan människor vilket bäst uppnås genom förvaltningsöverskridande verksamheter.

Planering för att uppfylla framtida lokalbehov

Planering för bostäder och övriga verksamheter

Delar av nämndens tillkommande lokalbehov är svåra att översätta till antal nyttjare. Exempelvis är mötesplatserna inte en lagstadgad verksamhet som kräver myndighetsbeslut för att besöka. Av integritetsskäl följer verksamheten därför inte antalet besökare på individnivå, vilket också gör det svårt att uppskatta hur många som kommer nyttja tillkommande verksamheter.

Det är också svårt att beräkna kapaciteten för daglig verksamhets planerade lokalutökning. Antalet nyttjare per lokal beror till stor del på de inhyrda lokalernas beskaffenhet och på brukarnas behov. Nämndens mål är att under perioden 2023–2027 starta verksamheter med en total kapacitet drygt 200 brukare. Hur dessa brukare och verksamheter fördelas lokalmässigt beror dock till stor del på lokal tillgång och hur brukargruppen ser ut. I tabellen nedan har antagandets gjort att varje verksamhetslokal rymmer 10 brukare vardera. Det faktiska antalet brukare per lokal kan dock komma att variera både upp och ner beroende på vilka lokaler som finns tillgängliga.

Av dessa skäl väljer nämnden att i tabellen nedan endast redovisa boendeverksamheter inom SoL och LSS. Noterbart är att kostnadsuppskattningarna för planerade LSS-boenden är baserade på boenden om sex lägenheter. Utbyggnad av boenden med färre lägenheter men samma totala kapacitet kommer därför innebära högre kostnader. Lokalbehov kopplade till mötesplatser, daglig verksamhet, kontor samt hälsa, främjande och funktionsrätt särredovisas i separat tabell. Samma uppdelning är gjord för kapacitets- och kostnadsutvecklingen.

Lokalplanering

Investeringsplan och inhyrningsplan

Lokal	Verksamhetsstart år	Antal nyttjare	Objektsgodkännande	Intern/extern
Dagvattnet 3 LSS	2023	6		Extern
Mölledal 1 LSS-boende	2023	6	X	Intern
Mölledal 2 LSS-boende	2023	6	X	Intern
Sege park LSS	2023	5		Extern
Korttidsboende LSS - Barn och unga	2023	8		Extern/ intern
Gruppboende LSS - Barn och unga	2023	2		Extern
Loisedahl 1 LSS	2024	6		Intern
Tullstorp 1	2024	3		Intern
Käglinge 11:3	2024	6		Intern
Västra Skrävlinge	2024	6		Intern
Nya gruppboende LSS	2025	18		Intern
Nya gruppboende LSS	2026	18		Intern
Korttidsboende LSS - Barn och unga	2026	8		Extern/ intern
Nya gruppboende LSS	2027	12		Intern

Gruppbostad LSS - Barn och unga	2027	3		Extern
Särskilt boende SoL	Nutid	Under utredning		Extern/ intern
Nya gruppboestäder LSS	2028	12		Intern
Nya gruppboestäder LSS	2029	12		Intern
Nya gruppboestäder LSS	2030	12		Intern
Nya gruppboestäder LSS	2031	12		Intern
Nya gruppboestäder LSS	2032	12		Intern

Investerings och inhyrningsplanen innehåller flera förändringar jämfört med föregående år avseende lokaler ämnade som bostäder. Det tidigare planerade LSS-boendet Sallerupsdammens LSS kommer inte bli av på grund av upptäckta svårigheter i tomtens beskaffenhet. De upparbetade kostnaderna för boendet har förts över till LSS-boendet Käglinge 11:3 som planeras öppna 2024. Vidare bedömer nämnden att det finns behov av två korttidsboende för barn och unga, vilka inte tagits upp i tidigare lokalbehovsplaner. Detsamma gäller utökning av permanentboende för barn och unga där utökning om två boenden planeras i nutid. Även behovet av LSS-bostäder bedöms ha vuxit varför nämnden nu planerar för öppnande av boenden med kapacitet för totalt 18 personer år 2026, jämfört med tidigare planerad kapacitet om totalt 12.

Lokal - Övriga verksamheter	Verksamhetsstart år	Antal nyttjare	OG	Intern/extern
7 lokaler daglig verksamhet	2 023	70		Extern
5 lokaler daglig verksamhet	2 024	50		Extern
4 lokaler daglig verksamhet	2 025	40		Extern
3 lokaler daglig verksamhet	2 026	30		Extern
3 lokaler daglig verksamhet	2 027	30		Extern
Mötesplats Socialpsykiatri	Nutid	30		Extern
Lokaler för handkraft	Nutid	100		Extern
Ny lokal för Hjälpmedelscentrum	Nutid	0		Extern
Ny lokal för teamet för stöd och service	2 023	0		Extern/ intern
Mötesplatser som inkluderar nämndens målgrupper	Nutid	Okänt		Okänt

Lokal - Övriga verksamheter	Verksamhetsstart år	Antal nyttjare	OG	Intern/extern
(samverkan med andra nämnder)				

Tillkommande för årets plan är mötesplats för socialpsykiatri som planeras öppna i nutid samt nya lokaler till Hjälpmedelscentrum.

Vidare är nämndens bedömning är att behovet av lokaler för daglig verksamhet har vuxit sedan föregående lokalbehovsplan. Det är dock svårt att i dagsläget göra en närmare uppskattning av hyreskostnaderna för lokalerna eftersom kostnaderna i hög grad är beroende av lokalutbudet och i vilken mån lokaler kan samnyttjas. Utbyggnaden av daglig verksamhet utgör en ekonomisk utmaning för funktionsstödsnämnden då finansieringen måste ske inom den tilldelade budgetramen. Tillströmningen till daglig verksamhet överskrider befolkningsutvecklingen i staden och därför kan tillskottet av ekonomiska resurser som tilldelas nämnden för demografiutveckling varje år inte täcka hela kostnaden för utbyggnad. Detta innebär att vid utbyggnad inom daglig verksamhet leder kostnadsökningen till att en större del av den totala tilldelningen i budgetramen förbrukas, vilket i sin tur gör att ökade behov av ekonomiska resurser inom andra verksamheter saknar finansiering.

Planerad utbyggnad kontra behov

LSS-bostäder

Nämndens bedömning är att den beskrivna utbyggnaden av LSS-gruppbostäder kommer täcka volymutvecklingen för perioden 2023–2027 samt inhysa efterfrågan som utgörs av den innevarande kön till verkställighet. Utbyggnaden beräknas dock inte skapa förutsättningar för att sänka beläggningsgraden under nuvarande nivåer. Den höga beläggningsgraden kommer därför fortsatt leda till förlängd verkställighetstid, ökad extern anvisning, långa interna bytesköer och anvisningar som inte till fullo möter brukares behov och önskemål.

Nämnden vill dock poängtera att endast utbyggnaden för 2023–2024 utgörs av konkreta objekt. Därefter planlagd utbyggnad är enbart behovsbaserad och är således inte förankrad i vare sig budget eller hos övriga berörda kommunala aktörer. Med tanke på den långa planerings- och uppförandetid som krävs för att färdigställa boenden menar nämnden att objekt med planerad uppstart efter 2024 bör konkretiseras skyndsamt.

Till skillnad från delar av nämndens nuvarande lokalbestånd kommer den planerade utbyggnaden av LSS-bostäder utformas på ett sådant sätt att de vid behov enkelt kan ställas om för att rymma även andra verksamheter. Ett nybyggt LSS-boende för vuxna kommer till exempel kunna nyttjas för korttidsvistelse eller för LSS-boende för barn och unga. Detta gör att nybyggda verksamhetslokaler med stor sannolikhet kan nyttjas, även om behoven förändrats. Risken att planerad utbyggnad överstiger det totala brukarbehovet bedöms därför som låg.

Om delar av nämndens planerade utbyggnad av LSS-gruppbostäder försenas förväntas kön till verkställighet att växa, vilket utöver den negativa påverkan detta har för brukaren och dess anhöriga även kan påverka förvaltningens övriga verksamheter, till exempel i form av utökad korttidsvistelse, assistans och avlösning. Alternativt kan förvaltningen i mån av tillgänglighet anvisa en större andel brukare till externa placeringar.

Daglig verksamhet

Nämndens bedömning är att den planerade utökningen av verksamhetsplatser kommer täcka brukarutvecklingen för perioden 2023–2027 samt ge plats för den nu innevarande kön till verkställighet. Nämnden vill dock poängtera att den planerade utökningen inte väntas avlasta de i nuläget högt belagda verksamheterna. För att hantera volymökningen inom daglig verksamhet är det av stor vikt att nya verksamhetslokaler kan inhyras i planerad takt. Verksamheten är redan fullbelagd och kön till verkställighet är växande. Skulle delar av den planerade utökningen försenas väntas kön till verkställighet växa ytterligare eftersom ingen utökning av antal platser kan göras i befintliga verksamheter.

Kapacitets och kostnadsutveckling

Verksamhetsstart år	Antal nyttjare	Akkumulerat antal nyttjare	Tillkommande hyra/självkostnad	Ack. tillkommande hyra/självkostnad
2023	33	33	9 000 000	9 000 000
2024	21	54	10 600 000	19 600 000
2025	18	72	6 600 000	26 200 000
2026	26	98	8 000 000	34 200 000
2027	15	113	5 900 000	40 100 000
2028	12	125	4 400 000	44 500 000
2029	12	137	4 400 000	48 900 000
2030	12	149	4 400 000	53 300 000
2031	12	161	4 400 000	57 700 000
2032	12	173	4 400 000	62 100 000

Ovanstående inkluderar endast utbyggnad av boendeverksamheter. Övrig utbyggnad listas i tabellen nedan.

Kapacitets- och kostnadsutveckling övriga verksamheter

Verksamhetsstart år	Antal nyttjare	Akkumulerat antal nyttjare	Tillkommande hyra	Ack. tillkommande hyra
2023	40	40	2 400 000	2 400 000
2024	30	70	1 800 000	4 200 000
2025	30	100	1 800 000	6 000 000
2026	30	130	600 000	6 600 000
2027	100	230	2 400 000	9 000 000
Nutid	130	360	2 400 000	11 400 000

Övrig utbyggnad

Utöver vad som anges i tabellen ovan ser nämnden behov av fler mötesplatser som inkluderar fler delar av nämndens målgrupper. Nämndens bedömning är dock att dessa bör drivas i samverkan med andra nämnder i staden, varför dessa lokaler inte är inkluderade i kapacitets- och kostnadsutvecklingen.

Planerad uppsägning av lokaler

Nämnden planerar att under planperioden avveckla 20 satellitlägenheter på grund av bristande efterfrågan. Uppsägningarna kommer ske kontinuerligt allt eftersom lägenheter förblir tomma och kontrakt löper ut. Det i tabellen nedan angivna antalet frångående nyttjare utgörs därför inte av faktiska brukare utan av potentiella nyttjare. I nuläget avser nämnden säga upp 10 lägenheter under 2023, fyra under 2024, och därefter ytterligare två lägenheter årligen fram till 2027. Hyreskostnaden för de avvecklade satellitlägenheterna uppskattas till i genomsnitt 72 000 kronor per lägenhet och år.

Lokalen för Handkraft kommer att avvecklas eftersom lokalen ska rivas. Cirka 100 brukare förväntas påverkas av flytten. Flytten planeras vara genomförd senast år 2025. Även Stödhuset Västra Skrävlinge kommer avvecklas då bygglovet löper ut. Brukarna kommer flytta till Stödhuset på Bangatan. Hjälpmedelcentrums lokaler planeras avvecklas under planperioden och ersättas av större och mer effektiva lokaler.

Efter den totala genomlysningen av lokalbeståndet är genomfört under första hälften av 2023 kommer nämnden ha en bättre översikt över dess status och ändamålsenlighet. När arbetet är sammanställt

kommer nämnden också kunna ge en mer detaljerad plan för möjligheterna att avveckla lokaler men vill innan dess inte föregripa inventeringsarbetet.

Verksamhetsavslut år	Antal frångående nyttjare	Akkumulerat antal frångående nyttjare	Frångående hyra	Ack. frångående hyra
2023	10	10	864 000	864 000
2024	12	22	3 080 000	3 944 000
2025	102	124	1 124 000	5 068 000
2026	2	126	3 544 000	8 612 000
2027	2	128	144 000	8 756 000
2028	Okänt	128		8 756 000
2029	Okänt	128		8 756 000
2030	Okänt	128		8 756 000
2031	Okänt	128		8 756 000
2032	Okänt	128		8 756 000

Utveckling av nämndens lokalförsörjningsarbete

Nämnden har under 2022 påbörjat ett utvecklingsarbete för att stärka prognos- och analyskapaciteten. En särskild statistikgrupp som ska ombesörja att rätt och relevant data produceras, sammanställs, sprids och nyttjas inom förvaltningen har inrättats. Med en tydligare samordning och samsyn på vilken data som ska tas fram och hur den kan användas skapas förutsättningar för ett effektivare och mer sammanhållet lokalförsörjningsarbete.

Utöver samverkan med större kommuner i närområdet har nämnden har även startat upp en närmare samverkan med Göteborgs Stad. Därigenom utbyts arbetssätt, idéer och metoder samtidigt som vi tillsammans på ett nationellt plan driver frågor som rör nämndens målgrupper.

Vidare har förvaltningen under 2022 gjort förändringar i lokalavdelningens organisatoriska struktur och ansvarsområden. Delar av lokalbudgeten kommer lyftas från enheterna till lokalavdelningen vilket möjliggör för en ökad likvärdighet i bedömning av underhåll, anpassningar och kapacitet. Därtill avser förvaltningen att under hösten 2022 påbörja ett omfattande inventeringsarbete av samtliga boenden för att ta fram underhållsplaner och bedöma dess skick och funktion. Efter genomförd inventering kommer nämnden få bättre översikt över det befintliga beståndet, dess kvarvarande livslängd och därmed framtida lokalbehov.

Nämnden vill dock framhålla att det finns inneboende utmaningar i att träffsäkert prognostisera förvaltningens lokalbehov. Lokalbehovet är i hög grad knutet till större samhälleliga- och politiska förändringar, till förändrade lagtolkningar och till omprioriteringar inom andra nämnder, i andra kommuner, i regionen och hos statliga myndigheter. Detta komplexa nät av påverkande faktorer, kombinerat med brukarnas individuella förutsättningar och behov, försvårar lokalbehovsanalysen. Därför måste alltid en avvägning göras mellan att skapa ett lokalbestånd som har utrymme att möta akuta och snabbt växande behov, och att skapa en organisation som är adaptiv och snabbt kan justera beståndet utifrån behov.